INTERVIEW Annet Meijering speelt in stuk over de ziekte van haar overleden man Jos van Dijk

’Een ode aan de liefde’

„Jos kon op het toneel voor een volle zaal met een welluidende stem spreken en het eerste wat hij door de alzheimer verloor, was zijn spraak. Dat vond hij nog wel het ergste.” De weduwe van regisseur Jos van Dijk heeft samen met drie anderen een toneelstuk gemaakt over de laatste jaren van een groot theatermens: ’Om te beginnen bij het begin’.

Hanneke van den Berg
hanneke.vandenberg@mediahuis.nl

Gerard Venverloo kruipt in de huid van Jos van Dijk. Tegenover hem speelt Annet Meijering zichzelf. FOTO ROB VAN AMERONGEN

Callantsoog ■ Jos van Dijk heeft veertien jaar lang geleefd met alzheimer, nadat de diagnose op zestigjarige leeftijd was gesteld. Hij verloor niet zozeer zijn kortetermijngeheugen, zoals veel anderen, maar kreeg vooral lichamelijk talloze klappen te verwerken.

„De laatste negen jaar van zijn leven kon hij niet meer spreken, alleen nog wat klanken voortbrengen. Ik heb hem tot het einde aan toe thuis verzorgd. Het idee dat ik elke dag naar een verpleeghuis zou moeten om hem te zien, kon ik niet verdragen. Natuurlijk was het loodzwaar, maar ik had geen moment met hem willen missen. Hij communiceerde met me door me vaak te strelen en af en toe wat geluiden te maken. Maar ik begreep hem zo ook wel. Om mijn gevoelens te kunnen uiten, begon ik met een dagboek. Dat vormde de basis voor het toneelstuk dat we nu op de planken brengen”, zegt Annet.

48 jaar

Aan de elegante verschijning in haar huis vol licht en kleur is niet af te zien dat Annet (71) jarenlang heeft gezorgd voor een man die steeds verder achteruitging.

„We waren 48 jaar samen en het gemis is nog steeds zo groot. Ik was 56 toen hij ziek werd en had jarenlang voor de klas gestaan in het basisonderwijs in Petten, maar stopte om voor hem te zorgen. Hij was vaak zo angstig en ik voelde dat ik thuis bij hem moest zijn. Maar op die bange momenten na is zijn karakter in al die jaren eigenlijk niet wezenlijk veranderd. Hij bleef altijd de lieve en zachtaardige man die hij altijd is geweest.”

Corona was voor het paar een extra zware tijd. „Hij kon zijn kinderen en kleinkinderen alleen van achter het raam zien en er kwam natuurlijk niemand op bezoek. Doordat hij in die tijd amper prikkels van buitenaf kreeg, ging hij in die periode heel hard achteruit. Hij zei al eerder in het ziekteproces dat hij niet verder wilde leven als het te zwaar zou worden. Maar zoiets mag pas als het echt niet meer vol te houden is en dat moment komt pas heel laat.

> Hij bleef ondanks de alzheimer de lieve en zachtaardige man die hij altijd is geweest

Jos van Dijk tijdens de regie van een van de vele stukken die hij begeleidde. FOTO PRIVÉCOLLECTIE

Gelukkig zag de huisarts op een gegeven moment dat het echt niet meer ging. Jos dreigde te stikken. Toen hebben we de palliatieve sedatie kunnen gebruiken.”

Spiegel

Hoe ontdekten ze dat hij alzheimer had? „Nou, dat was eigenlijk heel gek. Hij kwam op een dag thuis van een dag vol vergaderingen en zei tegen mij: ’Ik heb vandaag toch zoiets raars beleefd! Ik waste mijn handen in de wc, keek in de spiegel en dacht opeens: ’Wie kijkt daar nou zo naar mij?’ Ik had niet in de gaten dat ik dat zelf was. We dachten eerst dat hij gewoon overspannen was, omdat hij zo hard gewerkt had, en op de eerste MRI konden ze ook niets zien. Jos dacht echt dat hij gek werd, want hij voelde dat er iets niet klopte. Die onzekerheid was zo erg. Toen de diagnose eindelijk werd gesteld, was dat een klap, maar we wisten nu tenminste wat er aan de hand was.”

Vond ze het moeilijk om het hele proces opnieuw te beleven op het toneel? „Nee, eigenlijk niet. Het was heel troostrijk om ermee bezig te zijn. Gerard Venverloo, Frans Oud en dramaturg en regisseur Ingrid Docter en ik hebben er alle tijd voor genomen om het stuk te maken. Het was heel speciaal om met mensen die allemaal op hun eigen manier van hem hielden te praten en te spelen. Natuurlijk raakt het me soms nog heel erg, dat merkte ik wel in de try-outs, maar we hebben besloten nooit twee voorstellingen op een dag te spelen. Dan is het te doen. Het is ook mooi hoe Gerard in de rol van Jos kruipt.”

In het toneelstuk zijn niet alleen de liefdevolle momenten te zien die Jos en Annet tijdens zijn ziekte meemaakten. „We laten ook zien dat het soms heel zwaar was en pijnlijk, momenten vol woede en frustratie. Daarnaast hebben we een paar gedichten van Jos in de voorstelling opgenomen. Ik wilde dat het een eerlijke voorstelling zou worden. Ik zou niet meer heel jong willen zijn, maar als ik die 48 jaar met Jos nog een keer zou mogen meemaken, zou ik dat meteen doen. Inclusief zijn ziekte. Het voelt nog steeds vervreemdend dat hij er niet meer is.”

Speellijst

’Om te beginnen’ van Op Roet/Studio nh is te zien op 10 ,11 en 12 april: Foreestenhuis, Hoorn; 18 april, Scagon de Luxe, Schagen; 19 april, kerkje Schagerbrug; 24 en 25 april Fabrique Uniek, Alkmaar.
Meer info: www.op-roet.nl